

דף קלח.

עין משפט א.

ח"מ סימן רמה סעיף י
עין בסעיף הקודם

עין משפט ג.

ח"מ סימן רמה סעיף יא

יא יב. זיכה לו ע"י אחר וכששמע על כך שתק, ואח"כ צווח ואמר איני מקבלה, הוי ספק ש אם זה ששתק מקודם סבר כיון שלא הגיע עדיין לידו אין לו מה לצווח וא"כ לא זכה, או שמא בזה ששתק כששמע כבר זכה ת, וע"כ אם אחר זכה בה אחרי שצווח אין מוצאין אותה מידו, ואם הבעלים הראשונים הם שחזרו ותפסו אותה מיד זה שקדם וזכה בה אין מוצאים מיד הבעלים הראשונים, דשמא המקבל כלל לא זכה מעיקרא וברשות הבעלים הראשונים עומדת.

וי"א דאם היתה מתנת שכיב מרע כיון ששתק המקבל בעת ששמע קנה א.

* ולא ראיתי מי שמחלק בזה בין שכיב מרע לבריא ב ודעת הרא"ש שזכה המקבל בכל ענין.

ש. מב"ב קל"ח ע"א. אמר רב נחמן בר יצחק באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן, ורמב"ם פ"ד מזכיה הלכה ג'.

ת. כדעת חכמים שם בברייתא. וה"ה שם כתב דהמחבר פסק כאן ספק מכח הסוגיא בחולין ל"ט ע"ב שלא אמרו בו היתר משום כבודו דרשב"ג ולא איסור משום כבודו דת"ק ואם הם נסתפקו מי יכריע.

א. י"א אלו לא חוזר על דין שזיכה לו ע"י אחר, אלא על סעיף י' וסברי דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי, אבל במתנת בריא עד שיגיע השטר לידו או בזיכה לו ע"י אחר.

ובעינן ששתק דוקא לאחר מיתת הנותן, אבל שתיקה בחיי הנותן לא מהני. כ"כ בבאוריים ס"ק ו'.

ב. עיין בדרישה ישוב לדברי המחבר, ד"א אלו הוא דעת הרא"ש שפסק כת"ק בברייתא שם שקנה המקבל, ועיין בסמ"ע ס"ק כ"ג.

והש"ך בס"ק ז' השיג על זה וכתב שאין שום מחלוקת ושנעלם מהמחבר דברי הרמב"ם בפרק ט' מזכיה. אבל הט"ז כתב שמקומו של הי"א זה הוא בסעיף י'.

עין משפט ד.ה.

ח"מ סימן רנג סעיף ט

ט י. שכיב מרע שאמר תנו ר' זוז לפלוני, ושלוש מאות לפלוני, וארבע מאות לפלוני, אין אומרים הקודם בשטר זכה^ג, ואם הניח^ד תשע מאות הראשון לוקח ר' והשני ש' והשלישי ת' ואם יצא על הנותן שטר חוב על דרך משל של ארבע מאות חמשים, גובה מכולם מכל אחד כפי מה שכתב לו בחלק היחסית^ה וע"כ הראשון פורע מאה, והשני פורע מאה חמשים ובעל הארבע מאות פורע מאתיים.

ט יא. אמר תנו מאתיים לפלוני "ואחריו" שלוש מאות לפלוני, "ואחריו" ארבע מאות לפלוני כל הקודם בשטר זכה^ו וע"כ יצא שטר חוב על הנותן נפרעים הכל מהאחרון חסר לוקחים משלפניו חסר משלפני פניו.

* וה"ה בבריא שזיכה להם ע"י אחר^ז הדין כן.

* נתן לכולם בשוה לפלוני מאתיים, ולפלוני מאתיים וכו', אפי' בלי שאמר "ואחריו" הקודם זוכה^ח דאם לא כן היה אומר שיתנו להם ביחד שש מאות, וי"ח בזה.

עין משפט ו.ז.

ח"מ סימן רנג סעיף ח

ח ז. אמר השכיב מרע תנו מאתיים זוז לבני כראוי לו, או לאשתי כראוי

ג. ב"ב קל"ח ע"א בברייתא. אבל אם הפסיק באמצע ושתק ואח"כ אמר שלוש מאות לפלוני היינו נמלך ואז הראשון נוטל חלקו בשלימות והאחרון הפסיד, והוא במצווה מחמת מיתה, דאל"כ אם הפסיק צריך קנין לגבי הראשון כדין מתנה במקצת. סמ"ע ס"ק כ"ג.

ד. ובלשון השו"ע כתוב "אלא" תשע מאות ויש שמחקו תיבת "אלא". סמ"ע ס"ק כ"ד.

ה. רמב"ם פ"י מזכיה הלכה י"ג.

ו. אבל אם כללם בצוואה אחרת אפי' שאמר לפני כן בלשון "ואחריו" דינם שוה. מפעמוני זהב.

ז. אבל הקנה למקבלי המתנות עצמם, הרי ניכר למי הקנה ראשון והוא זכה תחילה. סמ"ע ס"ק כ"ה.

ח. טור בשם ר"י בגיטין נ' ע"ב בתוס' ד"ה תנו. והב"י בשם הרא"ש ב"ב פ"ח סי' נ"ב. והחולקים הם המפרשים שהביא ה"ה בפ"י מזכיה הלכה י"ג.

לה, או לבעל חובי כראוי לו, נוטלים הזוכים מקודם מאתיים זוז ט
יותר מחלק הבכורה או מסכום הכתובה או מהחוב, ואח"כ נפרעים
חובם או נוטלים חלקם המגיע להם ע"פ דין.

ח. אמר תנו מאתיים זוז לבני בחלק בכורתו י, או לאשתי בכתובתה, לא ח
יטלו שני הסכומים אלא או המאתיים זוז או חלק בכורתו, והאשה
כתובתה או מאתיים זוז, וידם של המקבלים על העליונה לבחור היותר
גבוה בסכומים.

ט. אמר תנו מאתיים זוז לבעל חובי בחובו, אין לו אלא חובו ז, אם ח
לא שאמר תנו מאתיים זוז לפלוני בעל חובי שג"כ בזה ידו על
העליונה.

אם הנותן אמר בפירוש ל אני נותן "במתנה" מאתיים זוז לפלוני בעל *
חובי או לאשתי הרי נוטלין מאתיים מלבד מה שחייב להם.

מי שאמר בתו תטול בנכסיו כו"כ ולא הזכיר לצורך נישואיה, הרי נוטלת *
המתנה חוץ מעישור הנכסים שלה מ.

ט. שאנו אומרים הלשון המיותר שאמר כראוי לו בא להוסיף לו על המגיע לו ע"פ דין.
סמ"ע ס"ק י"ד.

י. ולא אמר כראוי לו, דאם היה אומר כראוי לו היה נוטל שניהם. סמ"ע ס"ק ט"ו. אבל
בביאורים ס"ק ג' כתב שזה תמוה וגם אם היה אומר כראוי לו אינו נוטל שניהם אלא
ידו על העליונה ליטול הסכום הגדול שיחפוץ בו.

כ. דיותר מיחזי כריבית, אבל אם אמר לבע"ח כראוי לו שגילה דעתו משום הנחת רוח
שעשה לו אותו פלוני, אין בכך ריבית ונותנים לו שניהם. סמ"ע ס"ק ט"ז.
ואם אמר תנו מאתיים זוז לבני פלוני בירושתו והוא פשוט, אין לו אלא מאתיים זוז, מפני
שיכול לגרע הירושה מהפשוט, תולין שלגרע. סמ"ע ס"ק י"ח. ובלבד שאמר שהשאר יחלקו
היורשים, דבלא"ה אינו יכול לגרע אפי' הפשוט מחלקו לגמרי. ביאורים ס"ק ד'.
ל. מריב"ש סי' ת"פ.

מ. ב"י בשם הרשב"א, והטעם דבת בעישור נכסים היא בעלת חוב של האחים ולא בע"ח
של האבא, וכיון שאביו אינו בע"ח שלה כלל בודאי מתנה נתן לה בנוסף לחיוב עישור
נכסים שיש על האחים לא כן בתנו לאשתי שהוא שם חייב וע"כ ידה על העליונה בלבד.
ביאורים ס"ק ו'.

דף קלח:

הו"מ סימן רנג סעיף ה

עין משפט א.

עין בסעיף הקודם

הו"מ סימן רנה סעיף א

עין משפט ב.

א. שכיב מרע שאמר יש לי מנה ביד פלוני, כותבין העדים ^א כו"כ ציוה פלוני ואע"פ שאין יודעים אם אמת הדבר, וע"כ כשבאים היורשים לגבות צריכים להביא ראיה.

הו"מ סימן מו סעיף ה

עין משפט ג.

ח. ב"ד שכתבו על השטר במותב תלתא הוינא ונתקיים השטר בפנינו הרי זה מקויים, אע"פ שלא כתבו ^ב באיזה דרך נתקיים.

אה"ע סימן קסט סעיף נו

עין משפט ד.

נו. לאחר שחלצה כותבין לה ב"ד שחלצה בפניהם גט חליצה ואם לא כתבוהו לה כל שנים שראו החליצה יכולים לכתבו אע"פ שאינם מכירים לא היבם ולא היבמה שבית דין לא חלצו בפניהם אם לא היו מכירים. וצריכין לשרטטו מפני מקראות שבו (ועי' לקמן בפירוש הסדר סעיף ל"ה):

אה"ע סימן קנה סעיף ח

עין משפט ה.ו.ז.

ח. אלו שממאנת בפניהם צריך שיכירו אותה ואת בעלה. לפיכך כל מי שיראה שמיאנה בפני שנים יכול לכתוב לה גט מיאון, אע"פ שאינו

נ. פלוגתא דחכמים ור"מ ב"ב קל"ח ע"ב והלכתא כחכמים שאין חוששין לב"ד טועין, וכותבין. ומ"מ יש תועלת בכתיבה שלא יעיז הלוח ויכפור כשיראה צואה בעדים ביד היורשים, משא"כ אם לא יכתבו אולי ילכו העדים למדינת הים, ולא יגידו לפניו שציוה השכיב מרע בזה. סמ"ע ס"ק א'.

ס. אע"פ שהמחבר כתב דנהגו לכתוב באיזה דרך נתקיים כתב הש"ך דלא נהגו לדקדק בכך.

מכירה, שודאי הכירוה אותם שמיאנה בפניהם. (ודוקא לכתחלה, אבל בדיעבד אפילו שאינם מכירים הבעל רק האשה, סגי) (כ"כ הב"י).

אה"ע סימן קס"ט פ"ה נו

ע"י לעיל ע"י משפט ד

הו"מ סימן רנ"ז פ"ה ב

ע"י משפט ט.

ב. מת האב והניח פירות המחוברים לקרקע שלא הגיע זמן לתלוש, הרי הם של הבן שכתב לו מפני שדעתו של אדם קרובה אצל בנו, היו תלושים או שהגיעו ליבצר הרי הם של היורשים.

ע. במשנה וגמ' ב"ב קל"ח ע"ב וקל"ט ע"א.

פ. שכל שאינו צריך לקרקע הרי הוא כתלוש. רמב"ם בפ"א ממכירה הלכה י"ז ובסי' קצ"ג. אבל הרשב"ם פירש דוקא תלושים ממש, וע"י בש"ך ס"ק ב'.